

Borgerinddragelse i Langeland Kommune

Redskaber til, hvordan der kan tænkes mere borgerinddragelse og aktivt demokrati ind i kommunalbestyrelsens arbejde

Resultatet af arbejdet i Borgerinddragelsesudvalget i perioden september 2018 til maj 2019

Indhold

Indledning	2
Anbefalinger til, hvordan der kan tænkes mere borgerinddragelse og aktivt demokrati ind i kommunalbestyrelsens arbejde.....	3
Generelle opmærksomhedspunkter:.....	4
Konkrete redskaber til borgerinddragelse i forbindelse med politiske beslutninger	4
Konkrete redskaber til fremme af aktivt medborgerskab om borgerinitiativer	7

2. Udskæst

Indledning

Kommunalbestyrelsen nedsatte den 7/5 2018 Udvalg om Borgerinddragelse i henhold til lov om kommunernes styrelse § 17, stk. 4.

Formålet med udvalgets arbejde beskrives i kommissoriet som følger:

Udvalget skal komme med forslag til, hvordan der kan tænkes mere borgerinddragelse og aktivt demokrati ind i kommunalbestyrelsens arbejde. Udvalget skal komme med forslag til, hvornår forskellige former for inddragelse giver mening i forhold til Kommunalbestyrelsens og fagudvalgenes arbejde.

Udvalget har i sit arbejde taget udgangspunkt i fire overordnede spørgsmål:

1. Hvad har vi hidtil gjort i Langeland Kommune?

Evaluering af det hidtidige arbejde med borgerinddragelse – hvad har været godt og hvad kan med fordel ændres?

2. Hvad har andre kommuner gjort og hvad kan vi lære af dem?

Der hentes inspiration i andre kommuner i forhold til deres arbejde med borgerinddragelse. Hvad har fungeret godt andre steder?

3. Hvilke nye muligheder ser vi i horisonten?

Er der nye former for borgerinddragelse, herunder elektroniske og sociale medier, der med fordel kan tænkes ind, i kommunalbestyrelsens arbejde med lokaldemokrati?

4. Hvad vil vi anbefale til Kommunalbestyrelsen?

Anbefalinger til, hvordan der kan tænkes mere borgerinddragelse og aktivt medborgerskab ind i kommunalbestyrelsens arbejde. Hvad kan vi gøre i Langeland Kommune?

Udvalget blev nedsat med 12 medlemmer:

- fem medlemmer udpeget af Kommunalbestyrelsen (en fra hvert parti)
- syv medlemmer valgt af de fem politisk udpegede medlemmer på baggrund af en skriftlig ansøgning

Ved udvælgelsen af de syv borgere til udvalget, lagde de politisk udpegede medlemmer vægt på en så bred sammensætning som muligt. Derfor vægtede kriterierne; køn, alder, geografisk spredning og uddannelse (bredt set) på lige fod med den motiverede ansøgning.

Udvalget har; gennemført en evaluering af det hidtidige arbejde med borgerinddragelse i Langeland Kommune, har været på studieture til Skanderborg, Hedensted og Odsherred kommuner, drøftet spørgsmålet "Hvad er borgerinddragelse for dig?" med en lang række borgere og ved på besøg på Tryggelev Brugercenter, udkolingen på Ørstedskolen og Værkstedsgården.

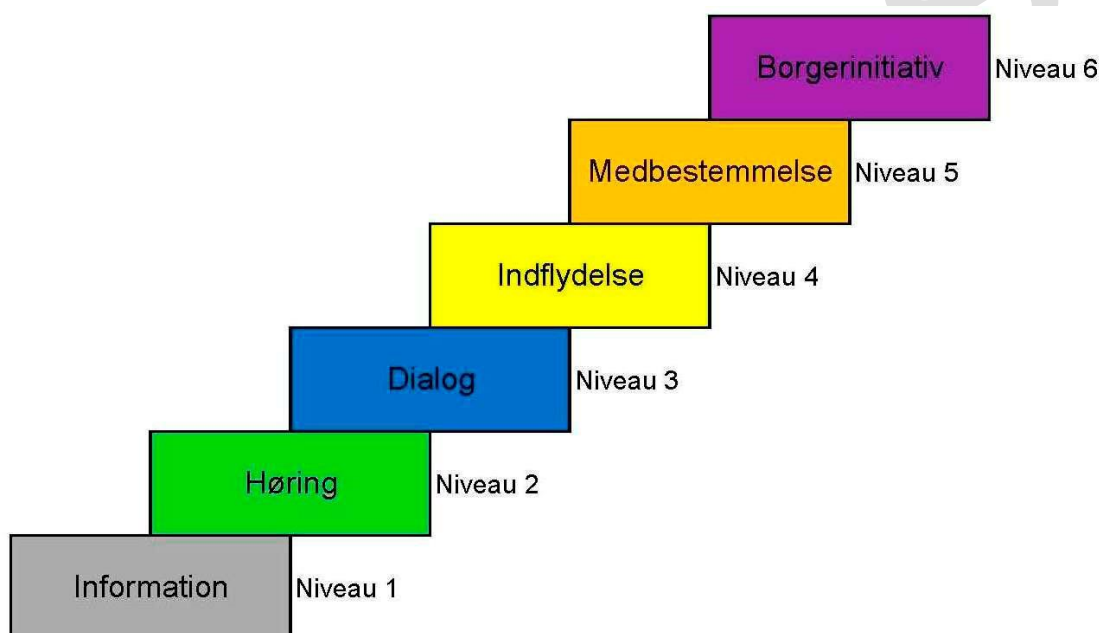
Det repræsentative demokrati er grundlaget for styringen af kommunen, og dette ændres ikke ved øget borgerinddragelse. Men der er udbedt ønske i Kommunalbestyrelsen om at få borgerne mere med på råd i forhold til politiske beslutninger.

Anbefalinger til, hvordan der kan tænkes mere borgerinddragelse og aktivt demokrati, ind i kommunalbestyrelsens arbejde

Udvalget for Borgerinddragelse har i arbejdet med anbefalinger til det fremtidige arbejde med borgerinddragelse i Langeland Kommune taget udgangspunkt i "Trappemodellen for borgerinddragelse".

På den baggrund formulerer udvalget seks anbefalinger til det fremtidige arbejde med borgerinddragelse, seks konkrete redskaber til borgerinddragelse i forbindelse med politiske beslutninger og tre konkrete redskaber til fremme af aktivt medborgerskab og borgerinitiativer.

Trappemodel for borgerinddragelse med niveau for borgerindflydelse

I Langeland Kommune har der hidtil været arbejdet på de tre-fire nederste trin/niveauer på stigen, og det har kun i enkelte tilfælde været på niveau 4 "Indflydelse".

Udvalget anbefaler:

1. At Kommunalbestyrelsen og de stående udvalg arbejder for at komme længere op ad "trappen" i forhold til borgerinddragelse og derfor i nogle tilfælde lader udviklingen ske som resultatet af borgerinitiativer.

Generelle opmærksomhedspunkter

God kommunikation og information er en forudsætning for alle former for borgerinddragelse. Sprog og form har afgørende betydning for, om budskabet når ud, og om det forstås. Såvel breve og afgørelser til borgerne som indholdet på kommunens hjemmeside og Facebook-side skal være let tilgængeligt og let forståeligt.

Udvalget anbefaler:

2. At der er fokus på form og indhold i kommunikationen med borgerne, og at bruge flere platforme for kommunikation og information, for at nå så mange borgere som muligt.

Der er forskel på borgerinddragelse alt efter, hvor på trappen processen befinder sig. Udvalget finder, det er en helt grundlæggende forudsætning for succes, at der inden en proces sættes i gang, sker en forventningsafstemning og rammesætning i forhold til indholdet af processen og niveauet for borgerinddragelse. Det er meget vigtigt, at alle parter, der deltager i processen, er klar på, hvor på trappen den aktuelle proces befinder sig. Det er vigtigt i forhold til tidshorisonten for løsningen af opgaven, for det forventede ressourceforbrug i administrationen, for de deltagende borgere, og i sidste ende for, om der bliver tale om en succes eller en fiasko.

Erfaringer fra andre kommuner er, at øget borgerinddragelse medfører øget ressourceforbrug i administrationen, og at processen med borgerinddragelse gør tidshorisonten for politiske beslutninger længere.

Udvalget anbefaler:

3. At der i alle processer sikres forventningsafstemning og rammesætning i forhold til indholdet af processen og niveauet for borgerinddragelse.

Konkrete redskaber til borgerinddragelse i forbindelse med politiske beslutninger

Udvalget anbefaler:

4. At de stående udvalg og Kommunalbestyrelsen, for de sager, hvor det er relevant og giver mening, beslutter hvilket redskab/hvilke redskaber til borgerinddragelse, der skal bruges i forbindelse med forberedelse af sager til politisk beslutning.
5. At følgende konkrete redskaber til borgerinddragelse, i forbindelse med forberedelse af politiske beslutninger, fremadrettet anvendes i Langeland Kommune:
 - A. § 17 stk. 4 udvalg
 - B. Andre formelle udvalg, råd og nævn
 - C. Borgermøder/workshops
 - D. Digital inddragelse
 - E. Ad hoc udvalg/inviterede grupper
 - F. Borgerforslag

Ad A. Rådgivende udvalg (§ 17 stk. 4 udvalg) (niveau 4, Indflydelse)

Et rådgivende arbejdsudvalg nedsættes som et § 17, stk. 4 udvalg efter styrelsesloven. Det består af medlemmer af Kommunalbestyrelsen og borgere og har til opgave at udvikle konkrete og realiserbare løsninger på en konkret opgave, f.eks. en ny politik. Udvalget kan ikke træffe beslutninger på kommunens vegne, men udelukkende fungere rådgivende i forhold til kommunalbestyrelse og fagudvalg.

Arbejdsudvalget nedsættes af Kommunalbestyrelsen på baggrund af et kommissorium.

Kommissoriet beskriver:

- leverancen som kommunalbestyrelsen ønsker fra arbejdsudvalget
- præmisser for leverancen
- sammensætningen af udvalget, herunder politisk deltagelse og borgerdeltagelse
- eventuel repræsentation af interessenter, f.eks. faglig repræsentation
- tidshorisont for udvalgets arbejde

De rådgivende arbejdsudvalg ledes af en formand, som er medlem af Kommunalbestyrelsen.

Udvalgsmøderne sekretariatsbetjenes af administrationen, der også bidrager med ressourcer i form af faglig viden vedrørende det pågældende emne. Det er vigtigt, at det bliver tænkt sammen med det samlede tids- og ressourceforbrug, som bliver lagt i kommunalbestyrelse og administration.

Ad B. Andre formelle udvalg, råd og nævn (niveau 2 og 3, Høring og Dialog)

Der er nedsat en lang række formelle udvalg, råd og nævn til at løse forskellige opgaver. Som eksempler kan nævnes Handicapråd, Bymiljøudvalg, elevråd og forældrebestyrelser.

Der ses mange eksempler på et godt samarbejde mellem de forskellige udvalg, råd og nævn og administrationen i forbindelse med forberedelse af sager til politisk beslutning. Det er dog et redskab, der kan bruges oftere, og som giver et ejerskab til det færdige produkt blandt de grupper, der berøres direkte af beslutningen.

Et øget samarbejde mellem det politiske niveau og de forskellige formelle udvalg, råd og nævn vil også kunne fremme dialog og forståelse på tværs af organisationen.

Administrationen har forskellige roller i forhold til de enkelte udvalg, råd og nævn. For nogle vedkommende varetager administrationen sekretærfunktionen for organet, og i andre tilfælde er organet selvkørende.

Ad C. Borgermøder/workshops, (niveau 2, 3 og 4, Høring, Dialog og Indflydelse)

Borgermøder og workshops har hidtil været benyttet i et vist omfang. Der skal bygges videre på de gode erfaringer og udvikles nye redskaber.

I nogle tilfælde passer det bedst i forhold til målgruppe og emne at afholde et traditionelt

borgermøde med oplæg og plenumdrøftelse.

I andre sammenhænge er en egentlig workshop, hvor borgerne er mere engagerede i processen, det bedste redskab.

Skal der opnås borgerinddragelse på niveau 4 "Indflydelse", forudsætter det en tidlig og gentagende inddragelse.

Der kan også tages hensyn til, om borgermødet/workshoppen bedst afholdes på et offentligt sted, eller om det, for at tiltrække bestemte målgrupper af borgere, afholdes i sammenhæng med den hverdag, som de har.

Den geografiske placering af borgermødet/workshoppen skal overvejes fra sag til sag, og placeringen skal ske, så det giver det bedste grundlag for at nå målgruppen for mødet. I nogle tilfælde kan det være en fordel at afholde møde flere steder i kommunen.

Administrationen faciliterer processen og bidrager med ressourcer i form af faglig viden vedrørende det pågældende emne. Det er vigtigt, at det bliver tænkt sammen med det samlede tids- og ressourceforbrug, som bliver lagt i kommunalbestyrelse og administration.

Ad D. Digital inddragelse: Konkret input i aktuelle sager (niveau 2, 3, Høring og Dialog)

Digital inddragelse gør det nemt for mange borgere at bidrage i konkrete sager.

Der er flere måder at inddrage borgerne digitalt på. F.eks. borgerpaneler, hvor tilmeldte borgere kan give deres input til aktuelle emner og spørgsmål. De sociale medier kan også benyttes i forskellige sammenhænge for få input fra borgerne til konkrete spørgsmål.

Digital inddragelse er en af metoderne til at nå ud til flere borgere end blot de borgere, der normalt møder op til borgermøder. Digital inddragelse kan give et fingerpeg i forhold til konkrete sager. Borgerne kan inddrages via et hurtigt spørgsmål på de sociale medier, via egentlige spørgsmål til interesserede borgere via e-mail eller via hjemmesiden, eksempelvis hvor borgere tilkendegiver holdningen til et konkret spørgsmål. Den valgte metode er afgørende for, om resultatet kan betragtes som et repræsentativt svar eller blot en tilkendegivelse fra de deltagende borgere.

Et fagudvalg kan bede administrationen gennemføre en digital borgerinddragelse, inden en sag skal behandles, eller administrationen kan, som led i forberedelsen af en sag til politisk behandling, gennemføre en digital borgerinddragelse.

Administrationen gennemfører processerne i forbindelse med digital borgerinddragelse.

Ad E Ad hoc udvalg/inviterede grupper (niveau 3 og 4, Dialog og Indflydelse)

Til at løse konkrete opgaver er det en mulighed at nedsætte ad hoc udvalg eller invitere udvalgte grupper af borgere med speciel interesse for en konkret sag.

Der er en del erfaringer i kommunen med at løse opgaver på denne måde. F.eks. er Kulturpolitikken, Handicappolitikken, Værdighedspolitikken og Turismestrategien resultater af ar-

bejdet i sådanne grupper. Planlægningen af "Åbent Langeland" i påsken er et andet eksempel på resultat af arbejdet i en inviteret gruppe.

Det er et redskab, der kan bruges oftere og som giver et ejerskab til det færdige produkt blandt de grupper, der berøres.

Administrationen bidrager til processen med sekretærbistand og bidrager med ressourcer i form af faglig viden vedrørende det pågældende emne.

Ad F Borgerforslag (niveau 5 og 6, Medbestemmelse og Borgerinitiativ)

Det skal være muligt for en gruppe af borgere, svarende til et mandat i Kommunalbestyrelsen, at stille et forslag til behandling i Kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen beslutter de nærmere regler for, hvordan der i praksis kan arbejdes med borgerforslag, herunder:

- om processen skal være digital og ske via kommunens hjemmeside,
- eller om et borgerforslag kan komme til behandling på baggrund af en underskriftindsamling,
- om det er en forudsætning, at borgeren har stemmeret, eller eventuelt blot skal være fyldt 15 år, for at kunne være forslagsstiller eller underskriver
- eventuel fastsættelse af tidsfrist for opnåelse af det nødvendige antal underskrifter.

Konkrete redskaber til fremme af aktivt medborgerskab om borgerinitiativer

Udvalget anbefaler:

6. at følgende konkrete initiativer fremadrettet bringes i anvendelse for at fremme aktivt medborgerskab og borgerinitiativer i Langeland Kommune:
 - G. Borgerinddragelsesudvalget fortsætter året ud
 - H. Lokaldemokratiudvalg/borgerbudgetter
 - I. Muligheder for at borgere kan løse opgaver i lokalsamfundene

Ad G. Borgerinddragelsesudvalgets medlemmer fortsætter året ud som et ad hoc udvalg (niveau 4 og 5, Indflydelse og Medbestemmelse)

Medlemmerne af ad hoc udvalget får til opgave at besøge lokalsamfundene fra nord til syd, hvor de fremlægger Borgerinddragelsesudvalgets anbefalinger og anbefaler lokalsamfundene til at organisere sig, idet det har betydning for lokalsamfundenes fremtidige udvikling.

Det anbefales, at der afsættes økonomi til kørselsgodtgørelse og mødeafvikling.

Ad H. Lokaldemokratiudvalg/Borgerbudgetter (niveau 6, Borgerinitiativ)

Med formålet at styrke lokalsamfundene, lokaldemokratiet og borgerinitiativer, gennemføres et forsøg med borgerbudgetter.

I forbindelse med budgetlægningen for 2020 udarbejdes en model for etablering af et Lokaldemokratiudvalg med et tilhørende budget, der bringes i anvendelse ved udvikling af lokalsamfundene gennem borgerbudgetter.

Lokaldemokratiudvalget samarbejder med organiserede lokalsamfund, der har etableret sig bredt geografisk.

Lokaldemokratiudvalget tilrettelægger og gennemfører en proces, hvor projekter og initiativer fra lokalsamfundene gennemføres indenfor udvalgets budget og med det fokus, udvalget har besluttet.

Ad I. Muligheder for, at borgerne kan løse opgaver i lokalsamfundene

I de tilfælde, hvor borgere i et område ønsker at løse konkrete opgaver i et lokalsamfund, skal det relevante fagudvalg og Kommunalbestyrelsen se på hvilke muligheder, der er for at imødekomme ønsket. F.eks. om det er muligt for en gruppe af borgere at overtage ansvaret for vedligeholdelse af kommunale arealer i et lokalsamfund, mod at få stillet midler til rådighed.